

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 23 червня 2021 р.
№ 04

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять із навчальної дисципліни ВК1.1. «Психологія»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
освітньо-професійна програма «Екологія»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра гуманітарних і соціальних наук

Рекомендовано на засіданні
кафедри гуманітарних і соціальних наук
18 червня 2021 р., протокол № 5

Розробник: к.філос.н., доцент кафедри гуманітарних і соціальних наук
Оксана ЛИТВИНЧУК

Житомир
2021

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

Методичні рекомендації для проведення практичних занять із навчальної дисципліни «Психологія» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «молодший бакалавр» спеціальності 101 «Екологія» / Уклад.: О.В. Литвинчук. Житомир: Житомирська політехніка, 2021. 33 с.

Запропоновані методичні рекомендації спрямовані на набуття студентами знань щодо предмета психології, її методів, психічних процесів, станів особистості, індивідуальних особливостей людини, психології людських стосунків; а також формування узагальнених умінь застосовувати психологічні знання, принципи, методи для вирішення соціально-професійних задач. Методичні рекомендації містять методичні вказівки щодо проведення практичних занять, основні поняття до кожної теми, питання для самоконтролю знань, список літератури для обов'язкової роботи з першоджерелами, творчі завдання, а також список рекомендованої літератури.

Методичні рекомендації призначені для студентів денної та заочної форм навчання Державного університету «Житомирська політехніка».

Рецензенти:

Коцюба І.Г. – завідувач кафедри екології, д. т. н., доцент Державного університету «Житомирська політехніка»

Кондратюк Ю.С. – к. і. н., доцент кафедри гуманітарних і соціальних наук Державного університету «Житомирська політехніка»

Рекомендовано до друку кафедрою гуманітарних і соціальних наук Державного університету «Житомирська політехніка» (протокол №5 від 18.05.2021 р.).

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету бізнесу та сфери обслуговування Державного університету «Житомирська політехніка» (протокол №7 від 16.06.2021 р.).

Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою Державного університету «Житомирська політехніка» (протокол №__ від 01.____. 2021 р.).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Практичні заняття.....	5
ТЕМА 1. Психологія як наука.....	5
ТЕМА 2. Психічні пізнавальні процеси.....	9
ТЕМА 3. Емоційно-вольова сфера особистості.....	14
ТЕМА 4. Психічні стани.....	17
ТЕМА 5. Психічні властивості особистості.....	19
ТЕМА 6. Соціальні групи.....	24
ТЕМА 7. Міжособистісні стосунки.....	25
ТЕМА 8. Конфлікти.....	27
Список рекомендованої літератури.....	30
Питання до іспиту/заліку.....	32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку суспільства зумовлює необхідність поліпшення психологічної підготовки сучасних спеціалістів. Психологія – науковий напрям, що розглядає та вивчає об'єктивні, реально наявні психічні явища і факти; виявляє особливості, закономірності побудови та розвитку психіки, функціонування її механізмів. Психологія дозволяє студентам знайти відповіді на важливі питання стосовно власної особистості, психологічних властивостей, допомагає зрозуміти закони мислення, формування інтелекту, пізнати сутність і сенс життя та його цінність. Курс сприяє більш ефективній взаємодії з навколишнім світом, вказує на особливості кожної людини та підказує засоби, що допомагають боротися з її негативними рисами.

Вивчення психології сприятиме підвищенню ефективності власної професійної діяльності, допоможе найповніше використовувати особистісний потенціал людини, налагоджувати стосунки між членами колективу. Для вирішення практичних завдань, що постають у різних сферах суспільного життя, необхідно залучати потенціал психології. Тому закономірним є інтерес до теоретичних і практичних розробок психологічної науки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Психологія як наука

1. Предмет психології та її завдання.
2. Методи психології.
3. Галузі психології.
4. Психоаналітичні концепції (фрейдизм, неофрейдизм). Біхевіоризм. Гуманістичні теорії особистості. Трансперсональні теорії особистості. Гештальтпсихологія. Когнітивна психологія.
5. Психологія особистості.
6. Людина, індивід, індивідуальність, особистість – розрізнення понять і відмінність їх змісту.
7. Мозок і психіка.
8. Поняття про душу.

Запитання для самоконтролю

1. Що є предметом психології? Які основні групи психологічних явищ вивчає психологія?
2. Які головні завдання розв'язує сучасна психологія?
3. Коли і на якій підставі психологія стала самостійною наукою?
4. Назвіть особливості становлення психології як самостійної науки.
5. З'ясуйте місце психології в системі наук.
6. Які галузі психологічної науки найбільше пов'язані з Вашою майбутньою професією?
7. Що є спільним у поглядах представників гуманістичної психології і діяльнісного підходу?
8. У чому полягає відмінність між біхевіоризмом та гештальтпсихологією?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

9. У чому суть концепції психоаналізу?
10. Якими є головні ознаки особистості?
11. Що є джерелом і рушійною силою особистості?
12. Які чинники зумовлюють психологічний розвиток особистості?
13. Чи можна прискорити психічний розвиток особистості?
14. У чому виявляється суспільна сутність особистості?
15. Поняття про індивід, особистість та індивідуальність як основні прояви людини.
16. Які є головні ознаки особистості?
17. Охарактеризуйте систему самоуправління особистості.
18. Що в особистості зумовлене її біологічною природою?
19. Проаналізуйте загальні закономірності психічного розвитку особистості.

Завдання та проблемні ситуації

1. Викладіть власне бачення предмету психології.

Творче індивідуальне завдання

1. ІНСТРУКЦІЯ

Продовжити початок даного тексту в будь-якому жанрі з використанням ілюстрацій, кросвордів, загадок, віршів, шарад тощо, вводячи в текст основні категорії і поняття психології у метафоричній формі, розкриваючи їхній зміст образно, у дії, висловлюваннях, процесі міркувань тощо. Можна використовувати такі поняття: індивід, індивідуальність, особистість; характер, властивості характеру, акцентуації характеру; темперамент; рівень домагань, самооцінка; здібності: задатки, обдарованість, талант, геній; потреби: фізіологічні і соціальні; психологічний захист; емоції, почуття; афект, стрес, дистрес; психотерапія (різні напрямки і прізвища послідовників); самоаналіз,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

самоспостереження; несвідоме; інстинкти; вольова регуляція поведінки; фрустрація; фобія; адаптація; аутотренінг тощо.

ТЕКСТ:

«Жив-був цар. І було в нього три сини. Старший був вченим, середній – бізнесменом, а молодший – хотів пізнати себе. І тоді цар наказав няньці покласти йому в рюкзак допитливість і терпіння, спостережливість і чесність, вміння слухати, безстрашність і банку кільки в томатному соусі. Зі сльозами на очах попрощався з улюбленим молодшим сином і відправив його на пошуки щастя й самореалізації в країну Психологія. Довго йшов Іван...».

2. Спостерігаючи за собою, я думаю, що дуже часто справжніми мотивами моєї поведінки є ... (на конкретних прикладах).

3. Я думаю, що підвищення моєї самооцінки пов'язане з ..., а зниження – з... (На конкретних прикладах).

4. Криза періоду ранньої юності в моєму житті супроводжувалася... .

5. На формування моєї особистості вплинули такі чинники... .

Тематика рефератів та доповідей

1. Порівняйте поняття «дух», «душа», «психіка».
2. Чи можна пов'язати психічну та віртуальну діяльність?
3. Мотиваційна сфера за З.Фрейдом та А. Маслоу.
4. Формування – «Я образу» в онтогенезі особистості.
5. Самооцінка та рівень домагань як вияв самоусвідомлення «Я».
6. Психоданаліз З. Фрейда та його вплив на розвиток психології.
7. Якби я був(ла) психологом, я б розглядав(ла) особистість із погляду... .

Література

1. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

відповідях: навчальний посібник / Н.М. Ільїна.- Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.-239 с.

2. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003.-240 с

3. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навч. посіб.-К.:

«ЕксОб», 2001.

4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 272 с.

5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – Вид. 3-тє, випр. - К.: Вища шк., 2004. – 487 с.

6. Немов Р.С. Психологія: -М., 2000.-Кн.1.

7. Палеха ЮЛ., Герасимчук В.І., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки: Навч. - метод, посібник. - 2-е видання, доп. - К.: Вид-во.Європ. ун-ту, 2001.

8. Психологія: Навч. посіб. / О.В. Винославська, О.А. Брусенко-Кузнєцов, В.Л.Зливков та ін.; За наук. ред. О.В. Винославської. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. -352 с.

9. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. -К.: Міленіум, 2005.-520с.

10. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. – К.: Академвидав, 2003 – 504с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ТЕМА 2. Психічні пізнавальні процеси

1. Відчуття, сприймання як початкові рівні пізнання.
2. Пам'ять, види пам'яті.
Мислення. Функції, механізми, форми, види мислення.
3. Індивідуальні особливості мислення. Поняття інтелекту.
4. Засоби дослідження й удосконалення мислення.
5. Умови успішного запам'ятовування.
6. Мова й мовлення, їхнє значення в спілкуванні.
7. Функції, види, властивості мовлення.
8. Увага, види уваги, властивості уваги.
9. Методи вдосконалення уваги.
10. Уява та її значення у формуванні творчої особистості.

Запитання для самоконтролю

1. За якими принципами відчуття поділяють на різновиди?
2. Які головні властивості відчуттів?
3. Який подразник називається адекватним?
4. У чому полягає спільне та відмінне між сприйманням і відчуттям?
5. З'ясуйте в чому відмінність між явищами адаптації і сенсibilізації.
6. Як проявляються компенсаторні можливості людської психіки?
7. Від чого залежить різниця абсолютних порогів чутливості в людей?
8. У чому і як можуть виявлятися індивідуальні можливості у відчуттях людей?
9. Чи можливе сприйняття часу?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

10. Обґрунтуйте, чому сприймання є складнішим процесом ніж відчуття?
11. Охарактеризуйте роль кінестетичних відчуттів у сприйманні.
12. Що таке константність сприймання та яким є її механізм?
13. У чому виявляється апперцепція в процесах сприймання?
14. Якими є головні умови продуктивного запам'ятовування?
15. У чому виявляються індивідуальні відмінності пам'яті?
16. У чому полягає відмінність між короткочасною та оперативною пам'яттю?
17. Якою є роль пам'яті в психічному житті людини?
18. Якою є природа асоціацій і яким є їх значення в процесах пам'яті?
19. У чому полягають специфічні особливості мислення як вищої форми пізнавальної діяльності?
20. Охарактеризуйте головні операції мислення.
21. Що розуміють під поняттям креативне мислення?
22. Поясніть, чим мислення відрізняється від процесів чуттєвого пізнання?
23. Чому мислення має суспільну природу?
24. У чому проявляється суб'єктивність мислення?
25. Чим мислення людини відрізняється від практичного мислення тварин?
26. Як пов'язані між собою діяльність і спілкування?
27. Які ви знаєте механізми сприймання і розуміння людини людиною?
28. Поясніть, яку роль відіграють паузи у мовленнєвому спілкуванні.
29. Чому люди з різних культур відчувають труднощі у виборі засобів невербального спілкування?
30. Чому люди при зустрічі потискують один одному руки?
31. У чому виявляється культура невербального спілкування?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

32. Чим зумовлена потреба в спілкуванні між людьми?
33. У чому полягає суть інтерактивного боку спілкування?
34. Як перемогти страх перед публічним виступом?
35. Охарактеризуйте мимовільну, довільну та післядовільну увагу.
36. Які фактори сприяють збільшенню стійкості та концентрації уваги?
37. Чи залежить коливання уваги від характеру діяльності людини?
38. Як боротися з розсіюванням уваги?
39. Які фактори впливають на обсяг уваги?
40. Чи можлива психічна активність без уваги?
41. Як пов'язані між собою увага та діяльність людини?
42. З'ясуйте чи можна назвати уяву образним мисленням ?
43. Чому фантазія краще розвинута в дітей, які виховуються в багатодітних сім'ях?
44. Як впливає уява на фізіологічні та органічні процеси людини?
45. Проілюструйте роль уяви у творчій діяльності людини.
46. Чому не може бути уяви в тварин ?
47. Як пов'язана уява з емоційно-вольовою сферою особистості ?
48. У чому полягають особливості мрії як різновиду творчої уяви ?
49. У чому полягає принципова різниця образів репродуктивної та продуктивної уяви ?

Завдання та проблемні ситуації

1. Протягом однієї хвилини студент має побачити довкола себе якомога більше предметів певного кольору. Минає хвилина, лунає сигнал, і пошуки припиняються. Ведучий дізнається, хто нарахував більше предметів, пропонує йому вголос перерахувати побачене. Те, що він не побачив, доповнюють інші учасники гри. Переможцем вважається той, хто встиг побачити найбільше

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

предметів і запам'ятати їх. Яка властивість уваги проявляється в грі? За якими ознаками можна це встановити?

2. Чим можна пояснити в кожному конкретному випадку скарги на такі розлади зорових відчуттів: «Погано бачу предмети при яскравому освітленні», «При переході з вулиці в погано освітлену кімнату впродовж тривалого часу нічого не бачу», «Не можу читати: всі літери та рядки в книзі розпливаються»?

Які особливості сприйняття яскраво виявляються в поданих нижче прикладах:

Слухаючи музику, сприймаємо не окремі звуки, а мелодію. Вона залишається тією самою і тоді, коли ми слухаємо симфонічний чи струнний оркестр, і тоді, коли ми слухаємо лише один рояль.

Розглядаючи Місяць у телескоп, офіцер сприйняв гору за башти фортеці, пастор – за дзвіницю, а географ – за вулкан.

Незнайома жінка серед чоловіків, які зовні не дуже відрізняються один від одного, буде сприйнята яскравіше, ніж тоді коли вона буде у групі жінок.

3. У чому виявляється принципова відмінність мислення людини від «мислення машини»? Наведіть аргументи, які б переконливо довели наявність такої відмінності.

4. Поясніть, чому деякі люди, необізнані з медициною, прочитавши опис захворювання, схильні уявити, що й вони захворіли саме на цю хворобу, що й у них виявляються симптоми цієї хвороби.

5. Обґрунтуйте, чи може людина існувати без спілкування? Доведіть, проаналізуйте, якщо спілкування є одним із основних чинників розвитку людини, то чому тоді ченці віддають перевагу самотності?

Тематика рефератів та доповідей

1. Відчуття і діяльність.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

2. Роль чутливості в діяльності людини.
3. Психофізичні механізми у формуванні відчуттів (класичний та сучасний підходи).
4. Фактори, що впливають на формування образу.
5. Закони і загадки зорового сприймання людини.
6. Умови успішного відтворення.
7. Умови ефективності запам'ятовування.
8. Порушення пам'яті.
9. Порушення мислення.
10. Підготовка до публічного виступу, його початок та закінчення.
11. Суперечка як вид спілкування.
12. Підготовка до переговорів та їх етапи.
13. Сприймання та розуміння людьми один одного.
14. Роль інтуїції, гіпотези і плану в мисленнєвій діяльності.
15. Проілюструйте роль уяви у творчій діяльності людини.
16. Неуважність і її причини.

Література

1. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навчальний посібник / Н.М. Ільїна.- Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.-239 с.
2. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003.-240 с
5. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навч. посіб.-К.: «ЕксОб», 2001.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 272 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

7. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – Вид. 3-тє, випр. - К.: Вища шк., 2004. – 487 с.
8. Немов Р.С. Психологія: -М., 2000.-Кн.1.
9. Палеха ЮЛ., Герасимчук В.1., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки: Навч. - метод. посібник. - 2-ге видання, доп. - К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2001.
10. Психологія: Навч. посіб. / О.В. Винославська, О.А. Брусенко-Кузнєцов, В.Л.Злишков та ін.; За наук. ред. О.В. Винославської. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. -352 с.
11. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. -К.: Міленіум, 2005.-520с.
12. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. – К.: Академвидав, 2003 – 504с.

ТЕМА 3. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА ОСОБИСТОСТІ

1. Емоційні процеси психіки особистості.
2. Психологія емоцій і почуттів.
3. Формування навичок регулювання та саморегулювання емоційних процесів.
4. Вольові процеси. Функції волі.
5. Значення волі для розвитку особистості.
6. Вольові якості особистості.
7. Порухення вольової дії в людини.
8. Виховання та самовиховання волі.

Запитання для самоконтролю

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

1. У чому полягають відмінності емоцій людини від емоцій тварини ?
2. Чому моральні, інтелектуальні, естетичні та практичні почуття належать до вищих почуттів ?
3. За допомогою яких прийомів людина може керувати своїм емоційним станом?
4. Яку роль відіграють почуття в формуванні інтересу людини до чогось?
5. Чому людина не володіє собою в стані афекту, пристрасті, потягу?
6. У чому виявляються головні функції волі?
7. У чому полягає істотна відмінність між довільною та мимовільною дією?
8. Що таке сила волі і чим вона зумовлюється?
9. Якими є головні етапи розвитку складної вольової дії?
10. Які причини можуть викликати боротьбу мотивів?
11. Які чинники, на вашу думку, справляють найбільший вплив на розвиток волі людини?
12. Яке місце займає воля серед інших психологічних процесів?
13. Які вольові якості особистості Вам відомі?
14. У чому полягає слабкість волі і якими є її причини?
15. Чи є будь – яка свідомо дія вольовою?

Завдання та проблемні ситуації

Чим можна пояснити, що іноді емоційні реакції не відповідають об'єктивним впливам? Приведіть приклад.

Іноді дорослі, спілкуючись з дітьми, вживають такі висловлювання: «У тебе, як завжди, в голові тільки дурниці.», « Я нічого доброго від тебе не чекав». Чи завжди такі зауваження можуть дати позитивний ефект? На формування яких якостей дитини це впливає?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

Творче індивідуальне завдання

Трапляється, що я стримую такі емоції, як..., тому що... . У результаті цього... .

Складності вольової регуляції я відчуваю в ситуаціях, коли ...,тому що... . Я думаю, мені необхідно... .

Тематика рефератів та доповідей

1. Теорії емоцій та їх порівняльно-критичний аналіз.
2. Експресивна функція емоцій та спілкування.
3. Емоції та їх вираження у тварини та людини.
4. Чи народжується людина з почуттями ?
5. Прояв емоцій у художній творчості.
6. Провідні напрямки та шляхи розвитку волі.
7. Становлення вольової регуляції в дітей шкільного та дошкільного віку.
8. Воля – благо чи самозречення?
9. Воля і мотивація. Зв'язок вольової регуляції поведінки з боротьбою мотивів, потребами та цілями людини.
10. Вольова регуляція емоцій, причини і наслідки: «за» і «проти».

Література

1. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навчальний посібник / Н.М. Ільїна.- Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.-239 с.
2. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003.-240 с
3. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навч.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

посіб.-К.:

«ЕксОб», 2001.

4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 272 с.

5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – Вид. 3-тє, випр. - К.: Вища шк., 2004. – 487 с.

6. Немов Р.С. Психологія: -М., 2000.-Кн.1.

7. Палеха ЮЛ., Герасимчук В.І., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки: Навч. - метод, посібник. - 2-е видання, доп. - К.: Вид-во.Європ. ун-ту, 2001.

8. Психология и педагогика / Под ред. Радугина А.А., М.: Центр, 1997.

9. Психологія: Навч. посіб. / О.В. Винославська, О.А. Брусенко-Кузнєцов, В.Л.Зливков та ін.; За наук. ред. О.В. Винославської. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. -352 с.

10. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. -К.: Міленіум, 2005.-520с.

11. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. – К.: Академвидав, 2003 – 504с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ТЕМА 4. ПСИХІЧНІ СТАНИ ОСОБИСТОСТІ

1. Психологічні стани особистості.
2. Позитивні та негативні психологічні стани.
3. Стрес. Засоби подолання стресу.
4. Поняття про психічні стани. Афективний стан та афект.
5. Настрій: емоційне забарвлення поведінки і діяльності.
6. Фрустрація як дезорганізація свідомості та діяльності.

Запитання для самоконтролю

1. Перерахуйте основні психологічні стани
2. Що таке стресовий стан та який його перебіг?
3. Що відрізняє стрес від дистресу?
4. Назвіть основні засоби подолання стресу.
5. Що таке афективний стан?
6. Що таке фрустрація?

Творче індивідуальне завдання

1. Коли я перебуваю в стресовій ситуації, я... .
2. Мій негативний настрій найчастіше виникає через

Тематика рефератів та доповідей

1. Психічні стани, пов'язані з фізіологією людини: сон, летаргічний сон, сноходіння.
2. Гіпноз.
3. Як стрес впливає на діяльність людини.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ТЕМА 5. ПСИХІЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ

1. Психологічні властивості особистості.
2. Визначення темпераменту, типи темпераменту.
3. Вияви типів темпераменту в професійній діяльності, навчанні, сім'ї, дружньому спілкуванні тощо.
4. Характер особистості, класифікація рис характеру.
5. Формування характеру, самовиховання характеру.
6. Акцентуації характеру.
7. Задатки й здібності. Розвиток задатків і здібностей як передумова формування особистості.

Запитання для самоконтролю

1. Якими властивостями психічної діяльності характеризується темперамент?
2. Як може позначитися темперамент на формуванні рис особистості?
3. Яку роль у діяльності фахівця в системі суб'єктних відносин відіграє знання темпераменту людини?
4. Як можна визначити темперамент?
5. У чому полягає суть вчення І.П. Павлова про діяльність центральної нервової системи?
6. Які властивості нервової системи були покладені І.П. Павловим в основу типів темпераменту?
7. Опишіть характерні особливості сангвінічного темпераменту.
8. Опишіть характерні особливості флегматичного темпераменту.
9. Опишіть характерні особливості холеричного темпераменту.
10. Опишіть характерні особливості меланхолічного темпераменту
11. Як визначають поняття « характер» у психології?
12. Яким є співвідношення природного і набутого в характері людини?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07*- 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

13. Що таке риса характеру?
14. Якими є основні властивості характеру?
15. Які акцентуації характеру ви знаєте?
16. Як формується характер?
17. Що відбувається в умовах, коли акцентуаційна риса характеру переходить за межі норм?
18. У чому може виявитись вплив характеру на темперамент і навпаки? Наведіть приклад.
19. Чи є вроджені такі властивості людини, як агресивність, схильність до ризику? Доведіть.
20. Які риси поведінки людини свідчать про силу її характеру?
21. Якими психологічними умовами формування сильного характеру?
22. Які риси характеру необхідно задіяти студенту при складанні екзаменаційної сесії?
23. Як можна визначити поняття «здібності»?
24. Які виділяють рівні розвитку здібностей особистості?
25. Охарактеризуйте види здібностей.
26. Що слід вважати передумовами розвитку здібностей?
27. Якою є роль задатків у розвитку спеціальних здібностей?
28. Дайте характеристику поняття «нахили» і розкрийте їх види.
29. У чому полягає якісна та кількісна характеристика здібностей?
30. Які методи використовують для діагностики здібностей?
31. У чому полягає проблема професійного самовизначення?
32. Охарактеризуйте основні типи професій за критерієм ставлення людини до навколишнього світу.
33. Якими є особливості розвитку здібностей у студентські роки?
34. Розкрийте співвідношення понять «здібність» та «компенсація».
35. Які умови сприяють розвитку здібностей особистості?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07*- 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

36. Які причини стають на перешкоді формуванню здібностей людини, якщо навіть у неї були гарні задатки до цієї здібності?

37. Якими є особливості розвитку здібностей у студентські роки ?

Завдання та проблемні ситуації

1. Уявіть, що ви керівник фірми і набираєте працівників. Осіб якого типу темпераменту ви б хотіли бачити на посадах секретаря, водія транспорту, агента з реклами, біржового агента, агента зі зв'язків з громадськістю, бухгалтера, охоронця? Поясніть чому?

2. Життя має багато прецедентів, коли люди, що мали добрі задатки до розвитку певних здібностей, не реалізували їх. Які причини найчастіше перешкоджають їх розвитку?

Творче індивідуальне завдання

1. Стосовно пізнавальних процесів, предметної діяльності і спілкування мій темперамент виявляється в

2. Розробіть рекомендації щодо того, які посади (яку роботу) можна доручати особистостям певної акцентуації (за всіма 10 шкалами). Якої стратегії поведінки необхідно дотримуватись, якщо це ваші підлеглі?

3. « Я думаю, що мені, можливо, властива акцентуація характеру за типом...,тому що...»

4. «У моїй діяльності і поведінці виявляються такі властивості характеру, як...» (доведіть на конкретних прикладах).

5. «На формування мого характеру особливий вплив мав... ..»(хто саме і на які конкретні риси. Доведіть на конкретних прикладах).

6. Які здібності батьків , на вашу думку, ви від них успадкували?

7. Яку б програму розвитку тих чи інших власних здібностей ви б могли моделювати?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

8. Для обраної мною професії необхідно мати такі здібності:
Думаю, що я маю... , тому що... . Мені здається, потрібно розвивати... , тому що... .

9. Я гадаю, що N – геній, тому що... .

10. Для того, щоб особистість розвивалася гармонійно, необхідно... .

Тематика рефератів та доповідей

1. Причини виникнення різноманітних типологій людини в психології.

2. Зв'язок темпераменту з основними властивостями особистості. Темперамент і вразливість, емоційність, товариськість, імпульсивність, тривожність людини.

3. Візуальна діагностика темпераменту.

4. Зв'язок темпераменту й індивідуального стилю діяльності.

5. Соціум і характер – чи проста їх взаємодія? Чи впливає людина на соціум своїми рисами характеру?

6. Сила характеру – це що? Поясніть на прикладах.

7. Чи має рацію з погляду психології твердження: «Характер гартується в боротьбі?» Аргументуйте свою думку.

8. Обдарована дитина: хто вона?

9. Тести інтелекту і загальні здібності.

10. Чи можна народитись генієм?

11. Які здібності є значущими у професії педагога ?

12. Виховання обдарованих дітей. Умови для розвитку здібностей.

13. Здібності, задатки й індивідуальні відмінності людей.

Література

1. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

відповідях: навчальний посібник / Н.М. Ільїна.- Суми: ВТД «Університетська книга», 2009.-239 с.

2. Ліфарєва Н.В. Психологія особистості: навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003.-240 с

3. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навч. посіб.-К.:

«ЕксОб», 2001.

4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероблене та доповнене. – Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 272 с.

5. М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – Вид. 3-тє, випр. - К.: Вища шк., 2004. – 487 с.

6. Немов Р.С. Психологія: -М., 2000.-Кн.1.

7. Палеха ЮЛ., Герасимчук В.І., Шиян О.М. Основи психології та педагогіки: Навч. - метод, посібник. - 2-е видання, доп. - К.: Вид-во.Європ. ун-ту, 2001.

8. Психологія и педагогіка / Под ред. Радугина А.А., М.: Центр, 1997.

9. Психологія: Навч. посіб. / О.В. Винославська, О.А. Брусенко-Кузнецов, В.Л.Зливков та ін.; За наук. ред. О.В. Винославської. – Київ: Фірма «ІНКОС», 2005. -352 с.

10. Сисоєва С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. -К.: Міленіум, 2005.-520с.

11. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки : Посібник. – К.: Академвидав, 2003 – 504с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

ТЕМА 6. СОЦІАЛЬНІ ГРУПИ

1. Психологічне визначення поняття соціальної групи.
2. Класифікація груп, критерії класифікації та види груп.
3. Рівні розвитку груп.
4. Соціально-психологічний клімат.
5. Проблема лідерства та керівництва.

Запитання для самоконтролю

1. За якими ознаками виділяються групи?
2. Яка група може виступати для особистості як референтна?
3. Якими є істотні ознаки колективу?
4. Якими ознаками характеризуються групи різної організації?
5. У чому полягає істотна відмінність між офіційним та неофіційним лідером групи?
6. Чим визначається статус особистості в колективі?

Завдання та проблемні ситуації

1. Поясніть, чому не можна описати психологічний портрет лідера, характеризуючи властивості його темпераменту, характеру, здібностей.

Тематика рефератів та доповідей

1. Обґрунтуйте тезу: «Де згода, там перемога».
2. Аналіз впливу стилю керівництва на діяльність колективу.
3. Неформальні соціальні групи.

Творче індивідуальне завдання

1. Дайте п'ять відповідей на запитання: «Що я роблю як лідер?»
2. Дайте п'ять відповідей на запитання: «Чого я очікую від лідера?»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

3. Порівняйте свої дії із своїми очікуваннями. У чому їх схожість та відмінності?

Література

1. Андреева Г.М. Социальная психология.-М., 1996.
2. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе.-М., 1989.
3. Загальна психологія: Навчальний посібник / Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін.-К., 2002.
4. Збірник завдань з загальної психології / ред. В.С.Мерліна.-К., 1997.
5. Коломинский Я.Л. человек среди людей.- Минск, 1987.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія.- К., 2004.
7. Мясоїд, П. А. Загальна психологія.- К., 2006.
8. Немов Р.С. Психология: В 3 кн.- М., 1995.- Кн.1.
9. Обозов Н.Н, Межличностные отношения.- Л., 1976.
10. Общая психология / Под ред. А.В. Петровского.- М., 1996.
11. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив.- М., 1982.
12. Поліщук В. М. Соціальна психологія.- Суми, 2006.

ТЕМА 7. МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ

1. Міжособистісні стосунки, їх типи.
2. Привабливість як основа міжособистісних стосунків.
3. Взаємовплив і його механізми.
4. Сприймання та взаєморозуміння як аспекти міжособистісних стосунків.

Запитання для самоконтролю

1. Проаналізуйте основні типи міжособистісних стосунків

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

2. Чому простіше налагодити спілкування з привабливою для вас людиною, а ніж навпаки.
3. За допомогою яких методів ви впливаєте на співрозмовника.
4. Як взаємопорозуміння впливає на результати діяльності.

Завдання та проблемні ситуації

Поясніть, чому одні люди легко знаходять контакт із співрозмовником, а іншим це не вдається?

Тематика рефератів та доповідей

1. Особливості взаємовпливу
2. Взаємопорозуміння – основа плідної співпраці

Творче індивідуальне завдання

Я не можу налагодити взаємозв'язок із іншими людьми, тому що... . Щоб вільно спілкуватися з іншими людьми, я повинен...

Література

1. Андреева Г.М. Социальная психология.-М., 1996.
2. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе.-М., 1989.
3. Загальна психологія: Навчальний посібник / Скрипченко О., ДолинськаЛ., Огороднійчук З. та ін.-К., 2002.
4. Збірник завдань з загальної психології / ред. В.С.Мерліна.-К., 1997.
5. Коломинский Я.Л. человек среди людей.- Минск, 1987.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія.- К., 2004.
7. Мясоїд , П. А. Загальна психологія.- К., 2006.
8. Немов Р.С. Психология: В 3 кн.- М., 1995.- Кн.1.
9. Обозов Н.Н, Межличностные отношения.- Л., 1976.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

10. Общая психология / Под ред. А.В. Петровского.- М., 1996.
11. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив.- М., 1982.
12. Поліщук В. М. Соціальна психологія.- Суми, 2006.

ТЕМА 8. КОНФЛІКТИ

1. Поняття конфлікту.
2. Структура та динаміка конфліктів.
3. Функції конфліктів.
4. Причини виробничих конфліктів.
5. Основні типи конфліктів.
6. Стили управління конфліктною ситуацією.
7. Стили боротьби в сімейних конфліктних ситуаціях.

Запитання для самоконтролю

1. Що таке конфлікт?
2. Які бувають типи конфліктів?
3. Які основні причини виникнення конфліктів в організаціях?
4. Які функції конфліктів?
5. Які існують способи поведінки в конфліктній ситуації?
6. Які основні стадії розвитку конфлікту?
7. Чи може конфлікт одного типу трансформуватися в конфлікт іншого типу?
8. Які форми розв'язання конфліктів існують?
9. Чи завжди конфлікт відіграє лише негативну роль?

Завдання та проблемні ситуації

1. Аргументуйте свою думку відносно вислову Цицерона «Кожній

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

людині властиво помилятися, але нікому окрім дурня не притаманно вперто відстоювати помилку».

Тематика рефератів та доповідей

1. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій
2. Чому люди конфліктують?

Творче індивідуальне завдання

1. Відомі приказки, які характеризують кожен тип поведінки в конфліктній ситуації.

«ВТЕЧА» – «Не буди лиха, доки воно тихе».

«ПОСТУПЛИВІСТЬ» – «Дурень не поступиться».

«БОРОТЬБА» – «Якщо ворог не здається, його винищують».

«КОМПРОМІС» – «Краще синиця в руках, ніж журавель у небі».

«КОЛАБОРАЦІЯ» (Співробітництво) – «Одна голова добре, а дві краще».

Доберіть приклади приказок, прислів'їв та притч для кожного типу поведінки.

2. Яка стратегія управління конфліктами для вас є оптимальною? Чи завжди це буде приводити до його вирішення? Чому?

3. Тематика рефератів та доповідей

1. Умови та причини виникнення конфліктів.

Література

1. Бородкин Ф.М., Коряк Н.М. Внимание: Конфликт – 2-е изд., перераб. и доп. – Новосибирск: Наука, 1989.

2. Гришина Н.В. Я и другие: общение в трудовом коллективе. – Л.: Лениздат, 1990.

3. Донченко Е. А., Титаренко Т. М. Личность: конфликт, гармония. –

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

Л.:Политиздат України, 1987.

4. Зигерт В., Ланг Л. Руководитель без конфликтов / Сокр. Пер. С нем.-М.:Економика, 1990.

5. Карамушка Л.М. Управлінські конфлікти: Словник – довідник термінів зконфліктології. – Київ; Чернівці; ЧДУ.1995. – С.285-287.

6. Корнелиус Х.,Фейр Ш. Выиграть может каждый: Как разрешать конфликты –М.: Стрингер, 1992.

7. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта. – К.:МАУП, 2000. – 256 с.

8. Рыбакова М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе. –М.: Просвещение, 1991.

9. Скотт Дж. Г. Конфликты, пути их преодоления. – К.: Внешторгиздат, 1991.

10. Управление конфликтами , изменениями и стрессами / М.Х. Мескон, М. Альберд, Ф.Хедоури. Основы менеджмента / Пер.с.англ. – М.: Дело, 1992.

11. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или Переговоры без поражения / Пер. сангл. – М. Наука, 1992

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

Питання до іспиту

1. Предмет психології та її завдання.
2. Методи психології.
3. Галузі психології.
4. Відчуття.
5. Закономірності відчуттів.
6. Сприймання.
7. Властивості сприймання.
8. Пам'ять.
9. Мислення.
10. Операції та форми мислення.
11. Мова і мовлення.
12. Увага.
13. Властивості уваги.
14. Уява.
15. Прийоми творчої уяви.
16. Емоції та почуття, їх класифікація.
17. Порухення емоцій.
18. Воля: функції, особливості.
19. Вольова дія та її структура.
20. Самовиховання волі.
21. Психічні стани особистості.
22. Стрес та стресор.
23. Способи подолання стресу.
24. Темперамент.
25. Характер. Акцентуйовані типи характеру.
26. Здібності.
27. Класифікація соціальних груп.
28. Рівні розвитку соціальних груп.
29. Соціально-психологічний клімат.
30. Проблема лідерства та керівництва.
31. Міжособистісні стосунки та їх типи.
32. Привабливість як основа міжособистісних стосунків.
33. Взаємовплив та його механізми.
34. Сприймання та взаєморозуміння як аспекти міжособистісних стосунків.
35. Поняття конфлікту.
36. Структура і динаміка конфлікту.
37. Функції конфліктів.
38. Причини виробничих конфліктів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* - 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 33 /</i>

39. Основні типи конфліктів.
40. Стили управління конфліктною ситуацією.
41. Стили боротьби у сімейних конфліктних ситуаціях.
42. Фази протікання конфлікту (Ішмуратов А.).
- 43.** Чотири форми перебігу конфлікту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07*- 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Посібник, за яким працюємо на заняттях:

Литвинчук О. В. Психологія. Житомир : Житомирська політехніка, 2017. 259 с.

Рекомендовані джерела

1. Бригадир М.Б., Бугерко Я.М., Ревасевич І.С. Загальна психологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. -35 с.
2. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник для студ. психол. і педагог. спеціальностей / М.Й. Варій. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 968 с.
3. Видра О. Вікова психологія / Олександр Видра. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 112 с.
4. Вікова психологія / Оксана Сергєєнкова, Олеся Столярчук, Олена Коханова, Олена Пасєка. – К. :Центр навчальної літератури, 2020. – 376 с.
5. Дуткевич Т. Дошкільна психологія / Тетяна Дуткевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2017. – 392 с.
6. Дуткевич, Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс: навч. посіб. / Т. В.Дуткевич. – К. : ЦУЛ, 2018. – 388 с.
7. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс / уклад. І. С. Ревасевич. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 47 с.
8. Загальна психологія: навч.-метод. комплекс / уклад. І. С. Ревасевич. – 2-ге вид. –Тернопіль : [б. в.], 2016. – 35 с.
9. Ільїна Н. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях / Ніна Ільїна. – – К.: Університетська книга, 2018. – 239 с.
10. Ільїна Н. Загальна психологія: теорія та практикум [навч. посіб.] / Ніна Ільїна, Світлана Мисник. – К.: Університетська книга, 2017. – 352 с.
11. Кацавець Р. Вікова психологія : навчальний посібник / Роман Кацавець. К.: Центр учбової літератури, 2019. – 112 с.
12. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія / Валентина Кутішенко. – К. :Центр навчальної літератури, 2019. – 128 с.
13. М'ясоїд П. Курс загальної психології. У 2-х томах. Том 2 / Петро М'ясоїд. – К. : Алерта, 2013. – 758 с.
14. Максименко, С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. / С. Д. Максименко. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: 4 ЦУЛ, 2018. – 272 с.
15. Павелків Р. В. П 12 Вікова психологія: підручник / Р.В.Павелків.- Вид. 2-е, стер. - К.: Кондор, 2015. – 469 с.
16. Психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. І. Ф. Прокопенка; худож.-оформлювач Ю.Ю. Романіка. — Харків: Фоліо 2012. – 863с

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.07* 05.02/2/101.00.1/МБ/ВК1.1- 2021
	Екземпляр № 1	Арк 33 /

17. Писоцький в. Психічний розвиток та формування особистості в онтогенезі / Вадим Писоцький, Анжела Горянська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 144 с.

18. Чумак В. В. Вікова психологія : навч. посіб. / В. В. Чумак. – Бердянськ: Видавець Ткачук О. В., 2015 – 192 с.

Джерела для поглибленого вивчення предмету

1. Савченко О. В. Структурні компоненти процесу поняттєвого мислення: Монографія. – Херсон: ПП Вишемирський В. С. , 2012. – 264 с.

2. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник [Текст] / [уклад.: М. В. Лемак, В. Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге виправл. – Ужгород: Видавництво О. Гаркуші, 2012. – 616 с.

3. Загальна психологія: Підручник / за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Каравела, 2012. – 464 с. Гриф надано МОН України (гриф № 1.11-846 від 01.03.2008 р.)

4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 424 с.

5. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / За ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська , З. В. Огороднійчук та ін. 3-тє вид., випр. І доп. – К.: Каравела, 2012. – 400 с.

6. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 296 с. Гриф надано МОН України (Лист № 1/11-12276 від 29.12.2010 р.)

7. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 464 с.

8. Галян О. І. Експериментальна психологія: навч. посіб. / О. І. Галян, І. М. Галян. – К.: Академвидав,